

Unge, gæld & opsparing

Finans Danmark

Indhold

INDLEDNING	2
1. UNGES GÆLD OG OPSPARING	5
1.1 GÆLDSSÆTNINGEN ACCELERERER TIDLIGT	6
1.2 BANKOPSPARINGEN STIGER KUN LIDT I DE UNGE ÅR	8
1.3 GÆLD OG OPSPARING VARIERER PÅ TVÆRS AF LANDET	8
2. UNGE I RKI	12
2.1 50.000 UNGE STÅR REGISTRERET I RKI	12
2.2 STOR GEOGRAFISK SPREDNING I ANMÆRKNINGER OG GÆLD	15
2.3 INFORMATIONS- OG TELEVIRKSOMHEDER REGISTRERER FLEST UNGE	17
3. BØRNEOPSPARING OG LOMMEPENGE	21
3.1 BØRNEOPSPARINGEN ER ET HIT	21
3.2 DE FLESTE FORÆLDRE GIVER LOMMEPENGE	23
4. FINANSIEL FORSTÅELSE OG FORÆLDRES ADFÆRD	30
4.1 STORT BEHOV FOR AT ØGE BØRN OG UNGES FINANSIELLE FORSTÅELSE ...	30
4.2 BØRN OG UNGE BØR INDDRAGES I FAMILIENS ØKONOMI	32
5. SÆRTEMA: DIGITAL SIKKERHED OG UNGES IT-BRUG	36
5.1 DIGITALE MEDIER ER EN DEL AF UNGES SKOLEGANG	36
5.2 NETBANK OG KØB PÅ NETTET HITTER HOS UNGE	38
5.3 UNGE BØR VEJLEDES I DIGITAL SIKKERHED	39

Indledning

Danske unge stifter i dag tidligt bekendtskab med penge, gæld og opsparing, men ikke alle er lige gode til at holde styr på privatøkonomien. Godt 50.000 unge mellem 18 og 30 år er registreret i RKI – en problematisk gældsadfærd, som kan være med til at give de unge en dårlig start på voksenlivet.

Denne analyse belyser gælds- og opsparingsadfærd blandt de 18-30-årige og sætter fokus på, hvornår de unge stifter gæld og begynder at opsparere. Der ses på den samlede gælds- og opsparingskvote, på udviklingen i andelen af dårlige betalere i RKI, og hvordan de geografisk er fordelt over landet.

Det er vigtigt, at unge får et godt afsæt og en god finansiell forståelse i en tidlig alder. På den måde kan vi sikre, at flere unge ikke ender som dårlige betalere senere i livet. Behovet for at øge børns finansielle forståelse er stort, og spørger man danskerne, mener et flertal, at det bør ske både via undervisning i skolen og læren i hjemmet.

Forældres adfærd i forhold til at give deres børn og unge finansiell forståelse er afgørende for, at unge senere i livet er klædt på til at stå på egne ben og

træffe hensigtsmæssige økonomiske beslutninger. Børneopsparinger og lomme penge er i udbredt brug blandt forældre og kan være med til at lære børn og unge at administrere en økonomi og gøre egne erfaringer.

Langt fra alle forældre vælger at inddrage deres børn i familiens økonomi, herunder i indkomst- og gældsforhold. Forældres dialog med børn om privatøkonomi, budget, opsparing og lån kan være med til at højne deres finansielle forståelse og dermed ruste dem til bedre at holde styr på egen privatøkonomi.

Ud over unges gæld, opsparing og finansielle forståelse indeholder analysen et sært tema omkring digital sikkerhed for unge. De danske unge er it-parate, og som tallene i denne rapport viser, bruger de unge meget af deres tid på nettet og er samtidig flittige forbrugere af både online shopping og netbank. Det er vigtigt at sikre, at unge vejledes i den digitale verden og klædes ordentlig på til at færdes sikkert på nettet, også når det er privatøkonomien, som skal håndteres.

01

---

1. Unges gæld og opsparing

Det er i ungdomsårene, at unge selv begynder at træffe væsentlige økonomiske beslutninger om at oprette en opsparing, stifte gæld m.m. Dermed lægger de grunden for deres gælds- og opsparingsadfærd gennem livet. Det er derfor vigtigt, at de allerede tidligt i livet lærer om privatøkonomi og finansielle forhold.

En stor gæld er i sig selv ikke nødvendigvis et tegn på uforsigtig og uhensigtsmæssig adfærd, hvis den

enkelte overholder sine låneforpligtelser. Finansieres en stor del af det nuværende forbrug derimod med forbrugslån eller kviklån m.v. med høje renteudgifter til følge, kan det resultere i, at den unge er mere sårbar over for selv små udsving i indkomst, renter og betalingskrav, og i værste tilfælde kan det føre til en status som dårlig betaler.

Datagrundlag og afgrænsning

Finans Danmarks analyse af unges gæld og opsparing er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og fokuserer på unge i alderen 18-29 år. Selvstændige, personer uden fuld skattepligt i Danmark og personer med negativ personindkomst er udeladt af analysen.

Gældsdata

Unges gæld dækker over gæld til pengeinstitutter, pensionskasser, forsikrings- og finansieringsselskaber og kontokortordninger m.m. Fokus er på forbrugsgæld, og der ses derfor bort fra unges realkredit- og pantebrevsgæld. Unge med ejerbolig er udeladt af analysen, da en høj bolig-gæld ofte modsvares af en stor boligformue og derfor ikke nødvendigvis er udtryk for uhensigtsmæssig låneadfærd. Derimod er der ved ikke-boligejere kun tale om lån til forbrug, herunder blandt andet forbrugslån, kassekreditter, hurtiglån m.v.

Opsparingsdata

Unges opsparing dækker over indestående i pengeinstitutter [ekskl. børneopsparing]. Værdien af kontantbeholdning, bil, lystbåd mv. medtages ikke, da disse ikke opgøres i registerdataet, og der ses ikke på unges eventuelle værdipapir, bolig- eller pensionsformue.

1.1 Gældssætningen accelererer tidligt

Unge mellem 18 og 29 år har en gennemsnitlig gæld på knap 41.000 kr. Gælden dækker lån i pengeinstitutter, pensionskasser, forsikrings- og finansierings-selskaber samt kontokortordninger. Gældsniveauet er stigende med alderen og højest blandt de unge sidst i 20'erne. Således har de 18-årige en gennemsnitlig gæld på 1.500 kr., mens de 29-årige har en gennemsnitlig gæld på ca. 103.000 kr., jf. figur 1.1.

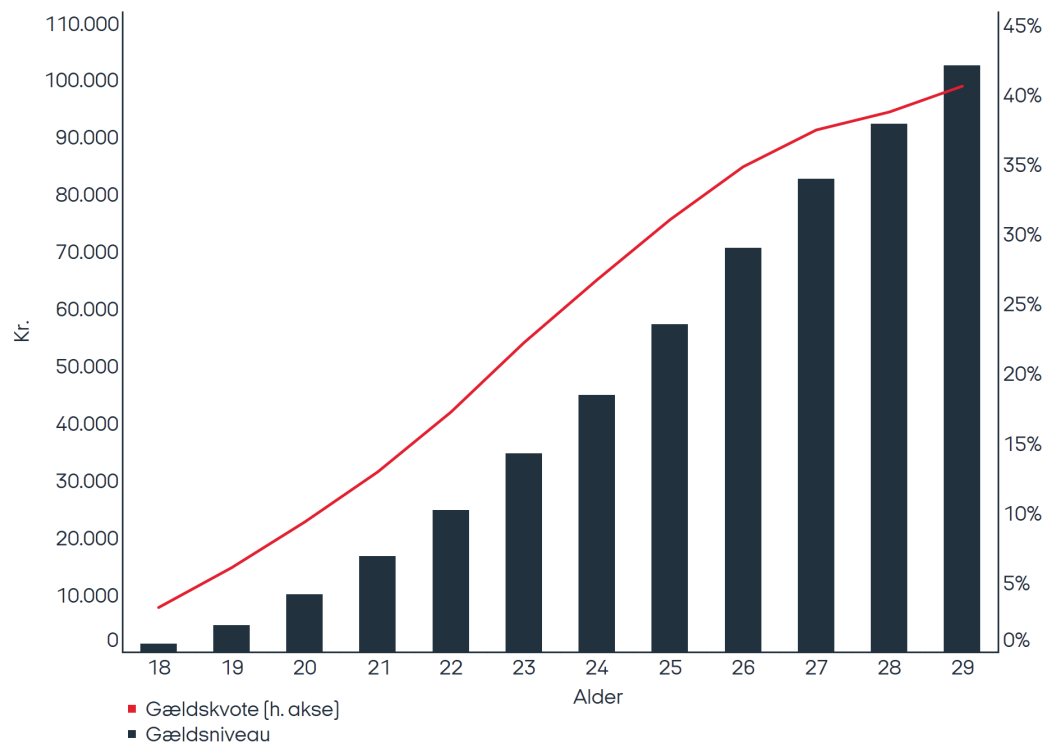
Gruppen af unge er ikke ensartet, og der vil være en række forhold, som har indflydelse på låntagningen. Der er typisk store indkomstforskelle, da nogle unge vil være under uddannelse, mens andre vil arbejde fuld tid – ligesom en stor gruppe unge måske vil købe deres første bil og muligvis stifte familie.

Et højt gældsniveau er ikke i sig selv problematisk, hvis det modsvarer af et højt indkomstniveau. Derfor er det relevant at se på gælden i forhold til indkomsten, den såkaldte gældskvote. Jo højere gældskvote, desto mere sårbar bliver den enkelte over for indtægtstab, ændringer i renteniveau mv.

Gældskvoten varierer betydeligt fra en 18-årig til en 29-årig. Ser man således nærmere på de specifikke aldre, tegner der sig et ret klart billede af, hvornår de unge stifter gæld.

Det er særligt i de tidlige aldre, at gældssætningen tager til. For de unge mellem 18 og 24 år stiger gældskvoten med i gennemsnit 44 pct. pr. år, mens

Figur 1.1: Gældssætningen tager til i de tidlige aldre

Anm.: Gældsniveauet er opgjort i årets priser, og gældskvoten beregnes som andelen af bankgæld relativt til personindkomst, 2015.
Kilde: Finans Danmarks beregninger p.b.a. registerdata fra Danmarks Statistik.

gældskvoten blandt ældre årgange i gennemsnit kun stiger med knap 9 pct. om året. Tallene er med til at understrege et behov for at sikre unge en tidlig finansiell forståelse.

Når perioden fra 1995 og frem til i dag ses i sammenhæng, var de unges gældskvotestigende i årene op til starten af den finansielle krise, dog med undtagelse af årene under lavkonjunkturen i 2001-02, hvor gældskvoten var forholdsvis konstant. I 2008 vendte udviklingen, og gældssætningen er siden faldet, **jf. figur 1.2.**

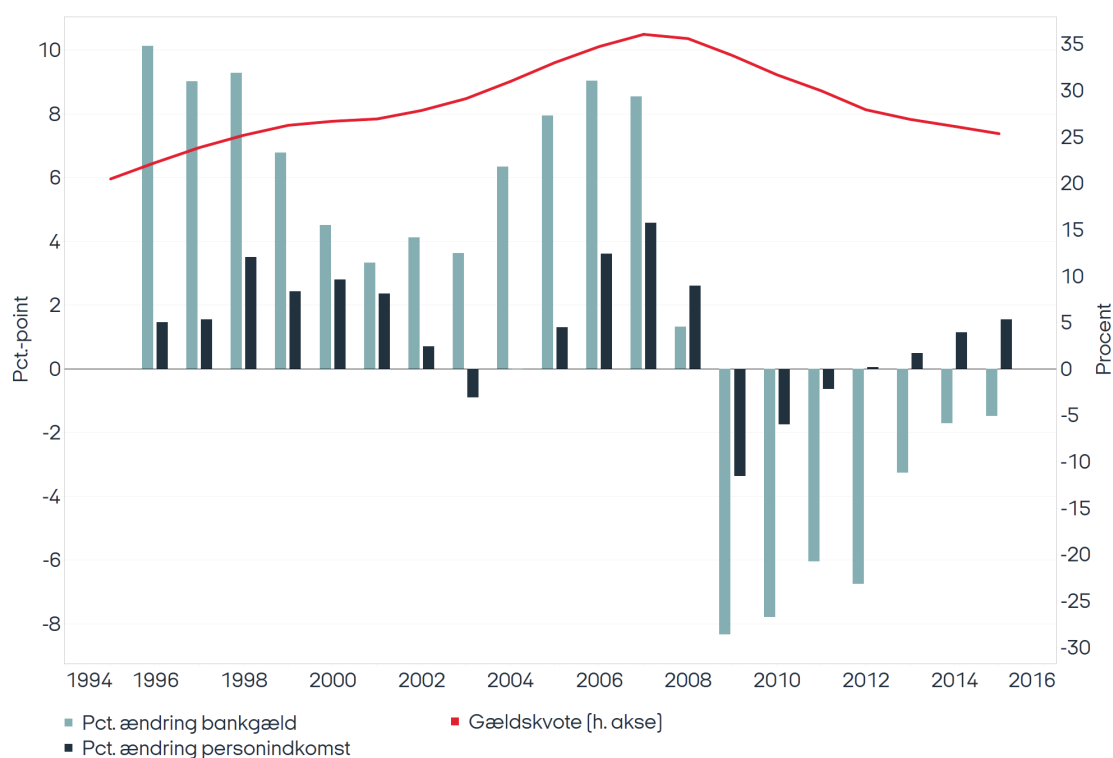
figur 1.2.

Forklaringer på de senere års faldende gældssætning blandt unge kan være mange. Meget tyder dog

på, at den generelle konjunkturudvikling har haft en væsentlig betydning. Krisen har betydet større forsigtighed blandt både långiver og låntager og har dermed ført til en nedgang i den generelle gældssætning.

Ser man nærmere på udviklingen i perioden, er der en tendens til, at udsvingene i gælden er relativt større end udsvingene i personindkomsten i både op- og nedgangsperioder. Det kunne indikere, at de unge bliver mere modige, når det går godt i realøkonomien, jobudsigterne er bedre og forventningerne til indkomst er større, mens de omvendt i nedgangsperioder, hvor risikoen for ledighed og indkomstab er større, er mere tilbageholdne med at stifte gæld.

Figur 1.2: Forsigtighed blandt unge låntagere efter krisen

Ann.: Gældskvoten beregnes som andelen af bankgæld relativt til personindkomst.
 Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

1.2 Bankopsparingen stiger kun lidt i de unge år

Ser man på hele gruppen af unge, har de i gennemsnit 39.000 kr. stående på konti i banken. I forhold til deres gennemsnitlige årsindkomst udgør opsparingen godt en fjerdedel.

Modsat unges gældssætning stiger det samlede opsparingsbeløb kun moderat med alderen. En 18-årig har således en bankopsparing på godt 32.000 kr. og en 29-årig en opsparing på 50.000 kr.

Mens unges bankopsparing altså kun øges moderat, i takt med at den unge bliver ældre, stiger indkomsten betydeligt. Dermed falder opsparingen i forhold til indkomsten med alderen. En ung 18-årig har et beløb i banken, der svarer til 70 pct. af den årlige indkomst, mens en 29-årig har en bankopsparing på 20 pct. af indkomsten, **jf. figur 1.3.**

1.3 Gæld og opsparing varierer på tværs af landet

På tværs af landet er der stor variation i de unges gældssætning. Det er særligt unge i København¹, der låner penge i banken eller hos finansieringsselskaber m.v., **jf. figur 1.4.**

Den høje gældssætning i København kan skyldes forskelle i demografi, arbejdsmarkedstilknøytning og uddannelsessammensætning. Flere unge er således under uddannelse i København, og har en relativ lav indkomst. Omvendt har unge i andre kommuner, der er startet tidligt på arbejdsmarkedet og har flere års erhvervs erfaring, en markant højere indkomst til at understøtte deres gældsforpligtelser.

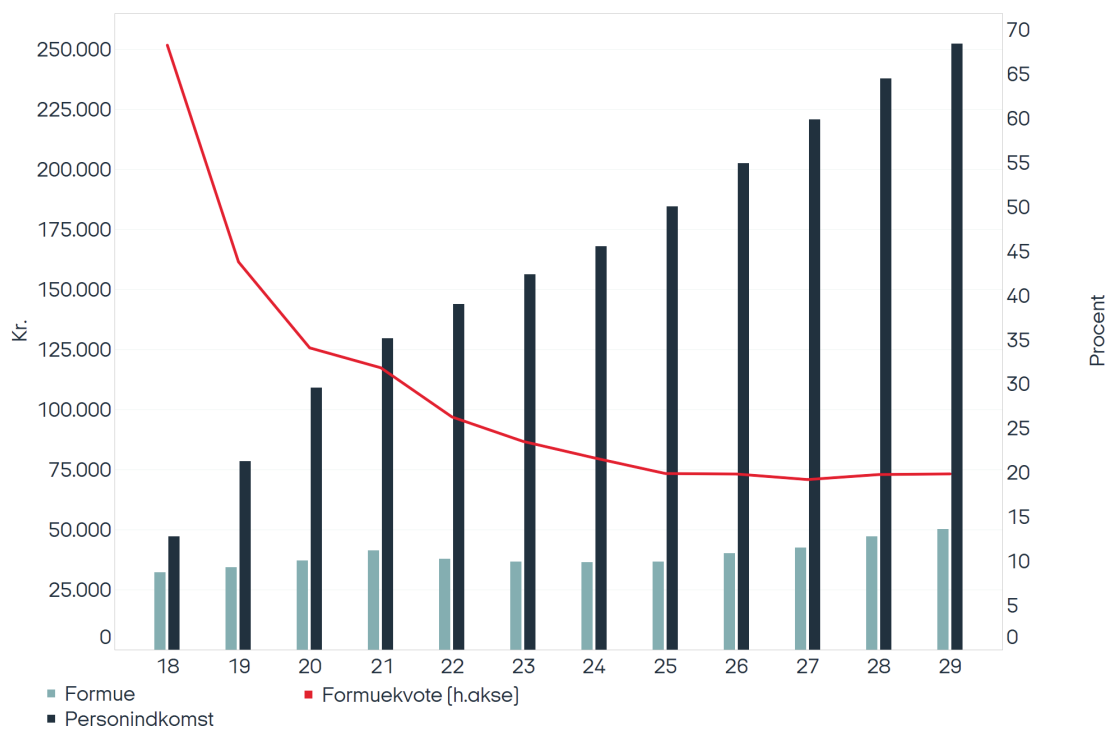
Også i det øvrige Sjælland har de unge relativt mange gældsforpligtelser, og formuekvoten er den laveste i denne del af landet.

Omvendt falder gældskvoten betydeligt, når man betragter unge, der er bosat på Bornholm og i Nordsjælland. De nordsjællandske unge har desuden en relativ stor opsparing set i forhold til unge i andre dele af landet, hvilket formentlig skyldes et højere indkomstniveau i denne del af landet **jf. figur 1.5.**

¹ Byen København følger Danmarks Statistiks definition og omfatter København, Frederiksberg, Dragør og Tårnby kommune.

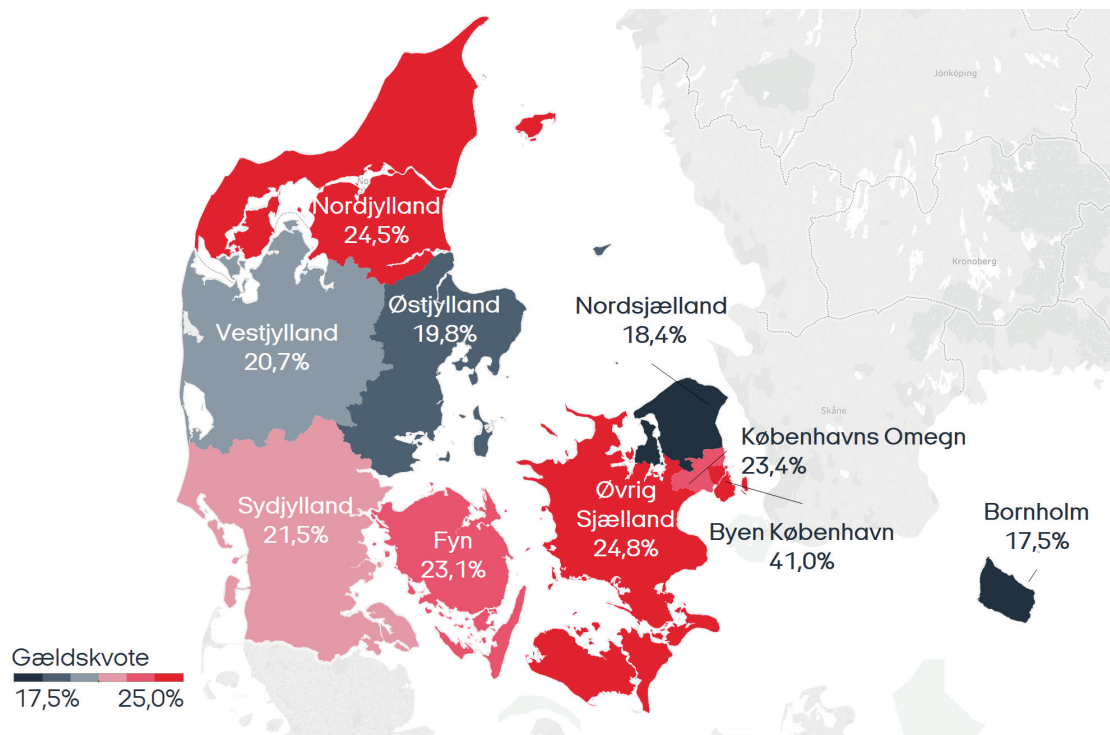

Figur 1.3: Bankopsparingen stiger kun lidt i de unge år

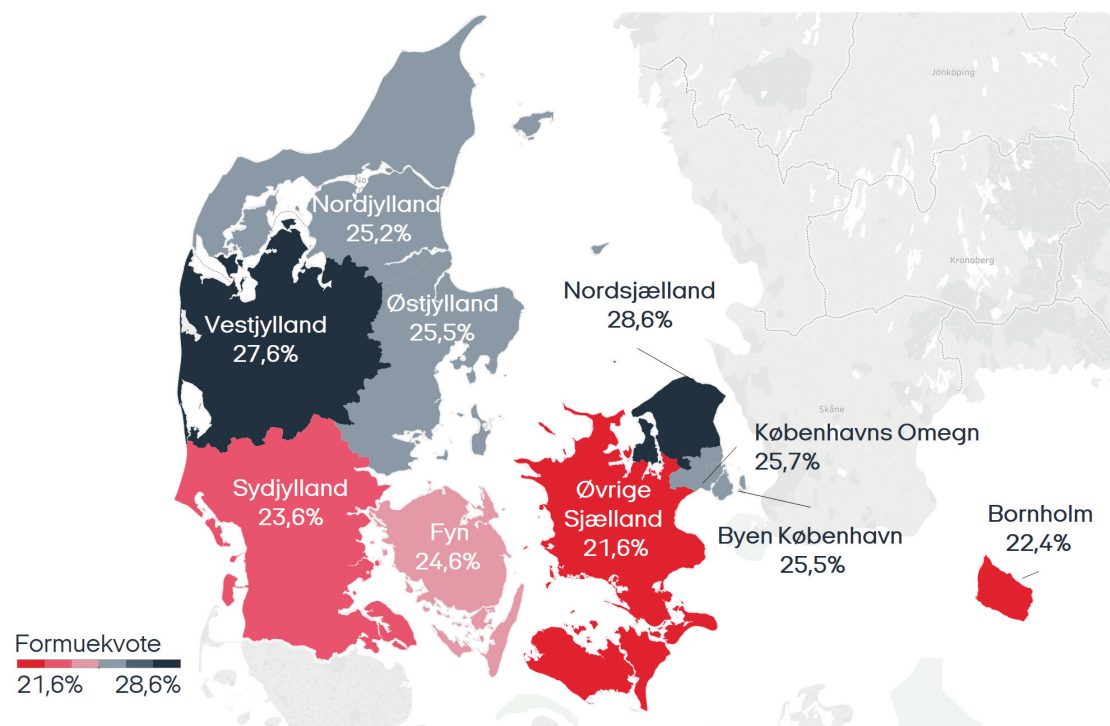
Anm.: Opsparingsniveauet er opgjort i årets priser, og formuekvoten beregnes som andelen af bankindestående relativt til personindkomst, 2015.
 Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.4: Gælden størst i København

Anm.: Gældskvotep beregnes som andelen af bankgæld ift. personindkomst, 2015.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.5: Bankopsparingen lavest i det øvrige Sjælland og størst i Nordsjælland

Anm.: Formuekvotep beregnes som andelen af bankindestående relativt til personindkomst, 2015.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

02

Unge i RKI

Gennem de seneste fem år er færre unge blevet registreret i RKI, og den samlede misligholdte gæld er faldet, men trods denne udvikling vidner de seneste tal stadig om et højt antal unge, som har problemer med at betale deres gæld tilbage.

Hvis unge registreres i RKI som dårlige betalere, kan det skabe problemer for dem senere i livet, når de eksempelvis skal købe bolig, bil eller andet, som

er en del af tilværelsen som voksen. Det kan gøre det sværere at opnå et lån i banken eller hos andre kreditudbydere.

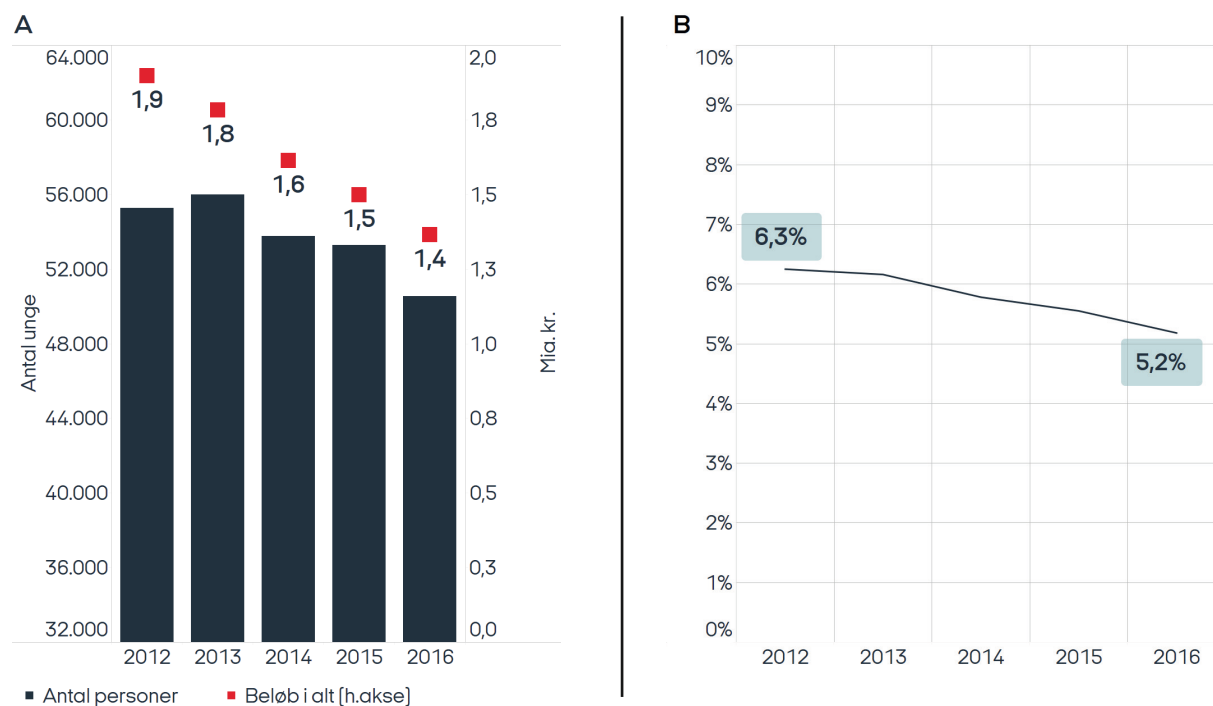
Det skyldes, at RKI-registeret anvendes som et slags opslagsværk for banker og virksomheder, når de skal stille kredit til rådighed for forbrugerne, og en anmærkning i RKI kan fraholde kreditudbydere fra at give lån.

2.1 50.000 unge står registreret i RKI

De nyeste tal fra RKI-registeret viser, at ca. 50.000 unge i alderen 18-30 år var registreret med mindst én anmærkning i RKI-registeret ved udgangen af 2016, svarende til hver 20. ung.

I forhold til 2015 er antallet af registrerede unge i RKI faldet med 2.700 personer, og over de fem år fra 2012 og frem til i dag er antallet faldet med 5.000 personer og registreringsandelen fra 6,3 pct. i 2012 til 5,2 pct. i 2016, **jf. figur 2.1.**

Figur 2.1: Færre unge ender i RKI

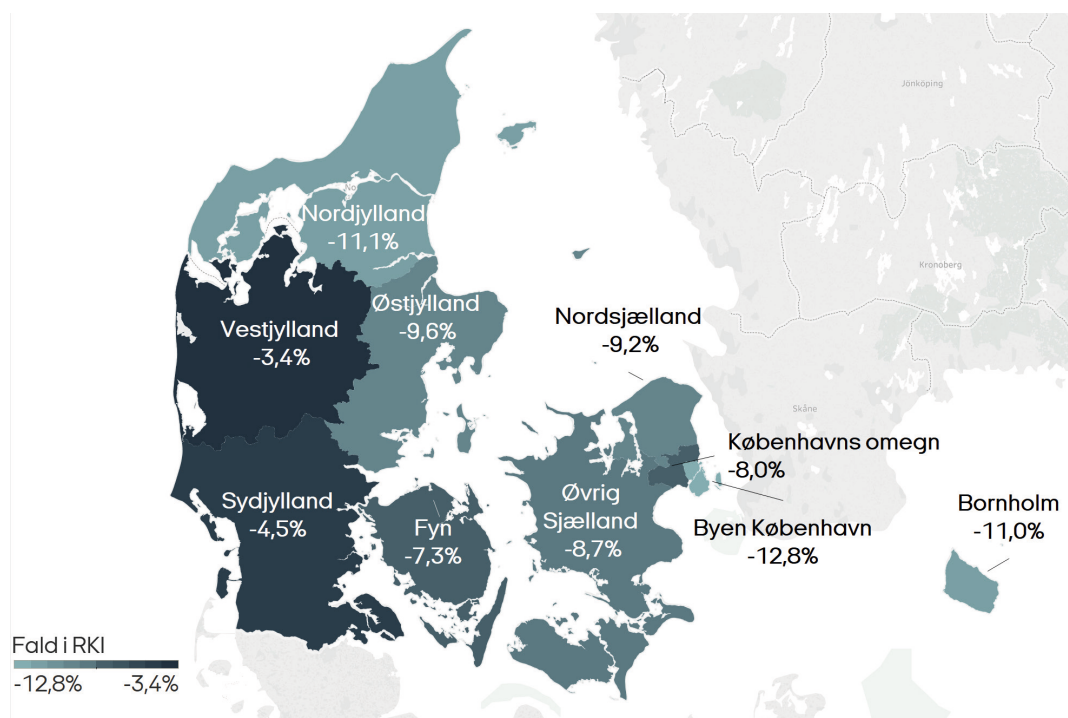
Anm.: Figur 2.1.A viser antal personer mellem 18-30 år, som står registreret i RKI, samt det samlede skyldige beløb. Figur 2.1.B viser antal RKI-registrerede personer mellem 18-30 år, som andel af alle personer mellem 18-30 år.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

I takt med at færre unge registreres i RKI, er deres samlede gæld faldet. Hvor de unge i 2012 misligholdte en gæld på 1,9 mia. kr., udgjorde den i 2016 således 1,4 mia. kr.

Faldet i andelen af RKI-registrerede unge ses i alle dele af landet. Størst er faldet i Byen København og Nordjylland, hvor registreringsandelene er faldet med henholdsvis 12,8 pct. og 11,1 pct., **jf. figur 2.2.**

Blandt de godt 50.000 unge, som er registreret i RKI, er gennemsnitsgælden på ca. 27.000 kr. Mediangælden² er en del lavere og udgør 11.500 kr., hvilket indikerer, at der er en stor spredning i størrelsen af de unges gæld. Få unge er registreret i RKI med en relativ stor gæld, hvilket kan være med til at trække den gennemsnitlige gæld op.

Figur 2.2: RKI-andelen faldende i alle landsdele

Anm.: Figuren viser det procentvise fald fra 2015 til 2016 i andelen af registrerede personer i RKI efter landsdel.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

RKI-datagrundlag

Finans Danmarks analyse af unge RKI-registrerede er baseret på data fra Danmarks største skyldnerregister RKI, som er stillet til rådighed af Experian. Datasættet indeholder oplysninger om unge dårlige betalere mellem 18 og 30 år, som har været registreret i RKI i årene 2012-2016.

² Mediangælden er bestemt ved, at 50 pct. af de unge har mindre gæld end dette niveau, og 50 pct. har en større gæld.

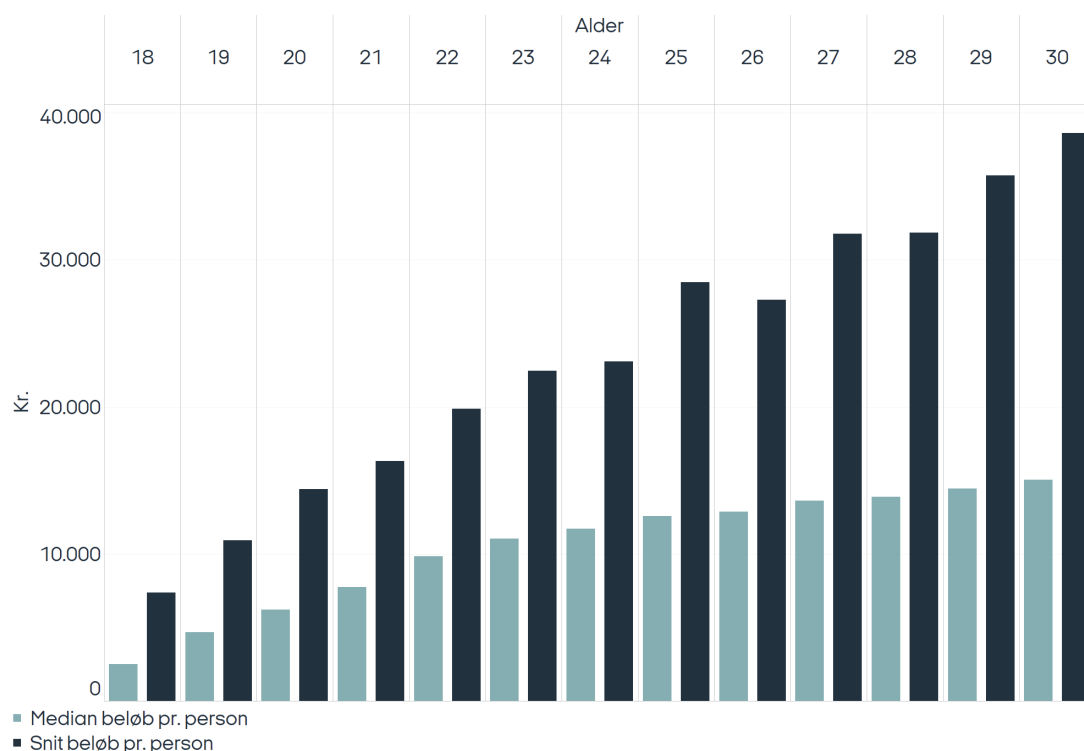
Det gennemsnitlige gældsbeløb blandt unge, som er registreret i RKI, vokser hurtigt og i de tidlige aldre. Ser man på, hvor meget de enkelte årgange skylder, er gennemsnitsbeløbet for en ung person på 18 år 7.500 kr., mens beløbet stiger markant, når de unge kommer op over 20 år. En gennemsnitlig 25-årig skylder 28.500 kr. og en 30-årig 38.500 kr., **jf. figur 2.3.**

De stigende gældsbeløb over årgangene skal naturligvis ses i sammenhæng med, at den samlede låntagning blandt gruppen af unge tager til i årene

fra 18 til 29 år, som vist i forrige kapitel. Andelen af misligholdt gæld i forhold til samlet gæld er derfor ikke nødvendigvis tiltagende.

Ikke desto mindre er de accelererende misligholdte gældsbeløb problematisk, da det netop er i ungdomsårene, at unge grundlægger deres gældsadfærd og begynder at træffe væsentlige økonomiske beslutninger om at oprette en opsparing, stifte gæld m.m.

Figur 2.3: RKI-gælden accelererer tidligt

Anm.: Statusbillede 2016.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

2.2 Stor geografisk spredning i anmærkninger og gæld

Der er stor geografisk forskel i koncentrationen af unge dårlige betalere på landsplan. Lolland er den kommune med flest unge registreret i RKI, og ved udgangen af 2016 var 15,7 pct. af alle unge i landsdelen, svarende til lidt mindre end hver sjette ung, registreret i RKI, **jf. figur 2.4.**

Læsø kommune har færrest unge i RKI, og også områderne ved de større danske byer har lave registreringsandele. I Frederiksberg, Dragør og Lyngby-Taarbæk kommune er andelen af unge RKI-registrerede alle på 2,1 pct. og derved et godt stykke under landsgennemsnittet på 5,2 pct.

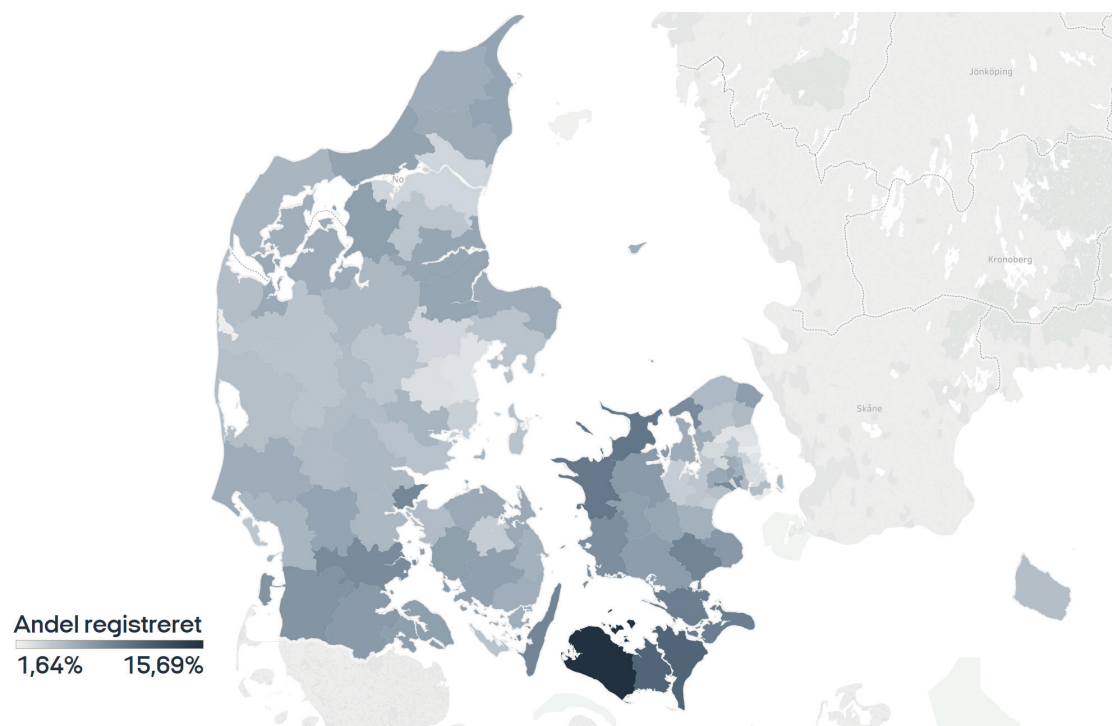
De højeste gennemsnitlige gældsbeløb pr. person finder vi på Stevns og i Hørsholm kommune, hvor hver ung person i gennemsnit misligholder gæld for 45.500 kr., **jf. figur 2.5.** Til sammenligning er gennemsnitsbeløbet på landsplan godt 27.000 kr.

På Læsø og i Dragør er beløbsstørrelserne lavest – her skylder de unge RKI-registrerede i gennemsnit henholdsvis 6.500 kr. og 16.500 kr.

Den geografiske fordeling af unge i RKI-registeret stemmer godt overens med fordelingen blandt hele befolkningen. Her findes den største andel i Region Sjælland, hvor 6,2 pct. er registreret i RKI, og den laveste andel i Region Hovedstaden, hvor 4 pct. står angivet med en anmærkning i RKI, **jf. figur 2.6.**

Samtidig ses det, at andelen af dårlige betalere er større blandt gruppen af unge end i befolkningen som helhed, og at dette er gældende i alle regioner.

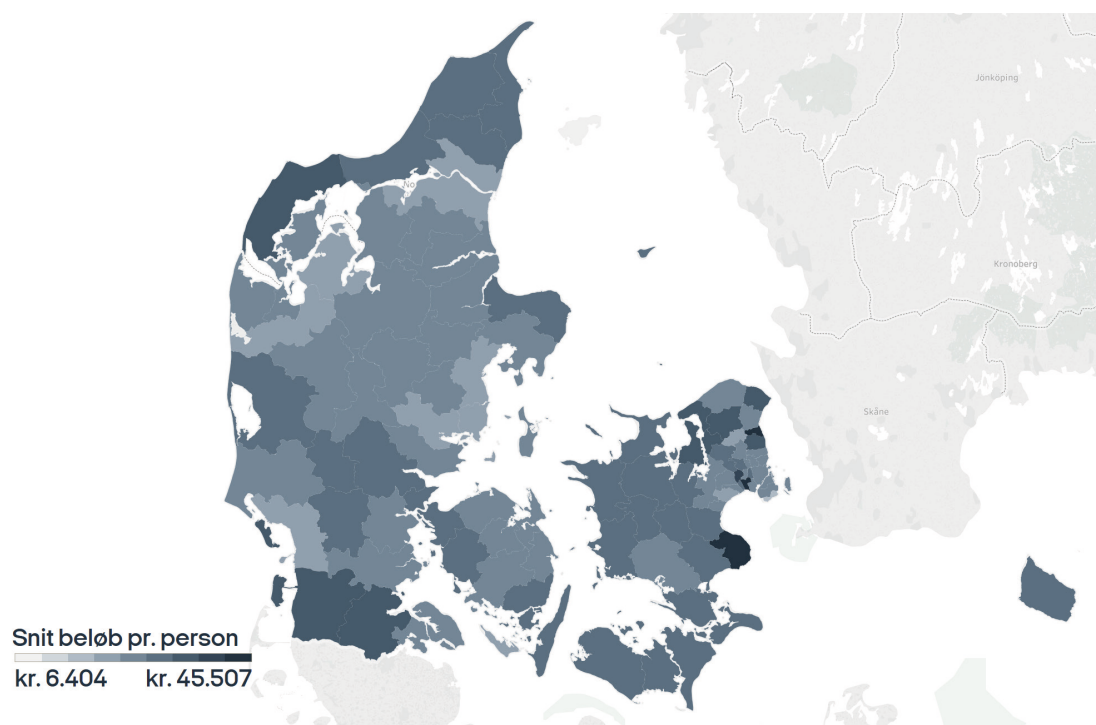
Figur 2.4: RKI-andelen er størst i de vest- og sydsjællandske kommuner

Anm.: Statusbillede 2016.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

Figur 2.5: Stor spredning i RKI-gældsbeløb i landets kommuner

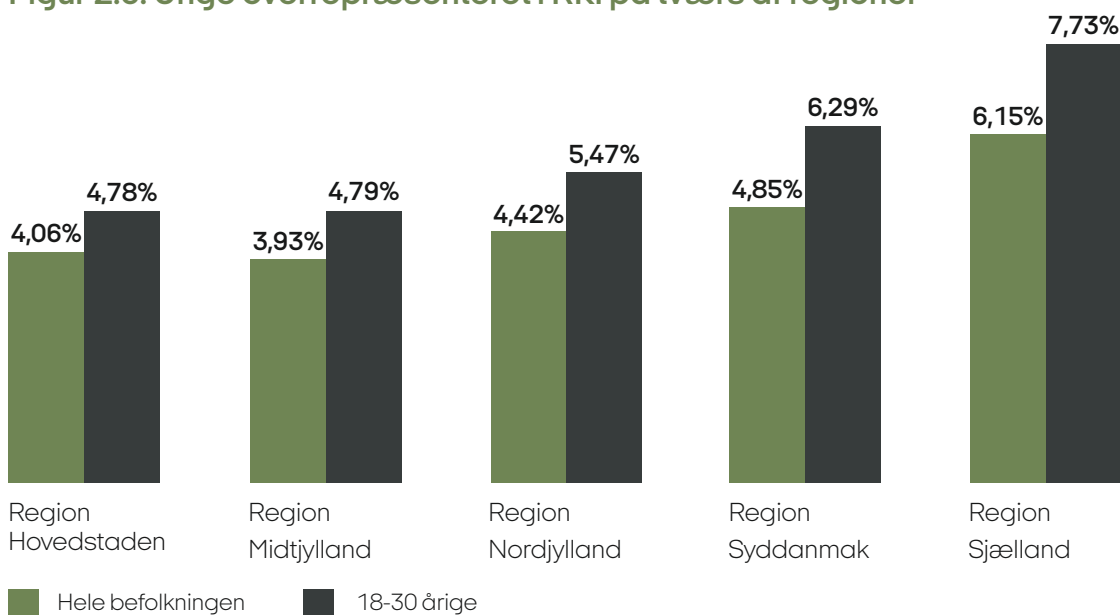

Anm.: Statusbillede 2016.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

Figur 2.6: Unge overrepræsenteret i RKI på tværs af regioner

Anm.: Figuren viser antal RKI-registrerede personer som andel af populationen, 2016.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

2.3 Informations- og televirksomheder registrerer flest unge

Antallet af RKI-anmærkninger er større end antallet af unge, da nogle unge står registreret med flere skyldnerforhold. Samlet set er der indberettet knap 150.800 sager til RKI i 2016, der relaterer sig til unge mellem 18-30 år.

Hovedparten af indberetningerne er foretaget af en informations- eller telekommunikationsvirksomhed. Således tegner disse selskaber sig for knap 55.000 registreringer svarende til 36 pct. eller mere end hver tredje anmærkning, **jf. figur 2.7**.

Også finansiering, forsikring og handelsvirksomheder oplever at skulle indberette et højt antal unge. Knap 21.000 anmærkninger er indberettet af en finansiel virksomhed, eller hvad der svarer til godt hver syvende indberetning, og 12.000 anmærkninger fra en handelsvirksomhed svarende til hver 13. indberetning.

Af den samlede misligholdte gæld på knap 1,4 mia. kr. er 37 pct. til finansierings- og forsikringsbranchen³, svarende til et beløb på godt 500 mio. kr., **jf. figur 2.8**.

Beløbsstørrelserne skal naturligvis ses i sammenhæng med størrelsen af det samlede udlån, som er relativt høj i denne branche, og ved udgangen af 2016 udgjorde 2.380 mia. kr. alene i penge- og realkreditinstitutterne.

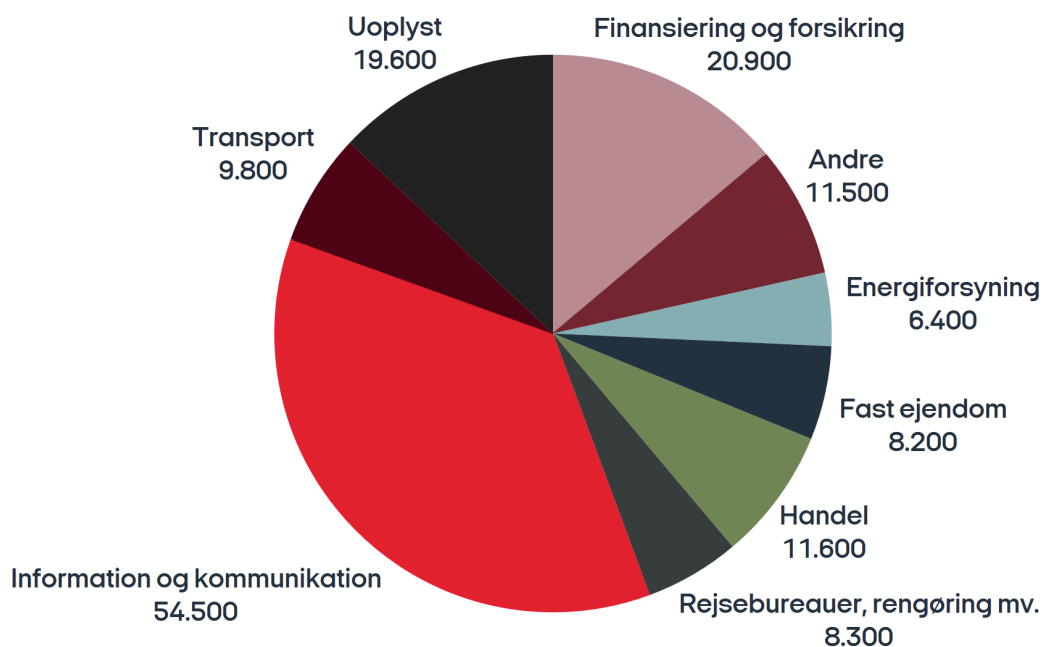
Tidligere beregninger fra Finans Danmark har vist, at når unge ender i RKI-registeret, skyldes det kun i mindre omfang anmeldelser fra bank- eller realkreditinstitutter – der er langt flere anmeldelser fra andre kredit- og finansieringsselskaber.

Finansieringsselskaber tilbyder flere forbrugslånetyper, herunder kviklån, SMS-lån og mikrolån, hvor det i nogle tilfælde kan være lettere at opnå finansiering, fordi der ikke foretages samme kreditvurdering som i banken.

Ser vi på gælden til andre brancher, skylder unge også et stort beløb til information- og kommunikations-selskaberne. Her er den samlede gæld på 285 mio. kr.

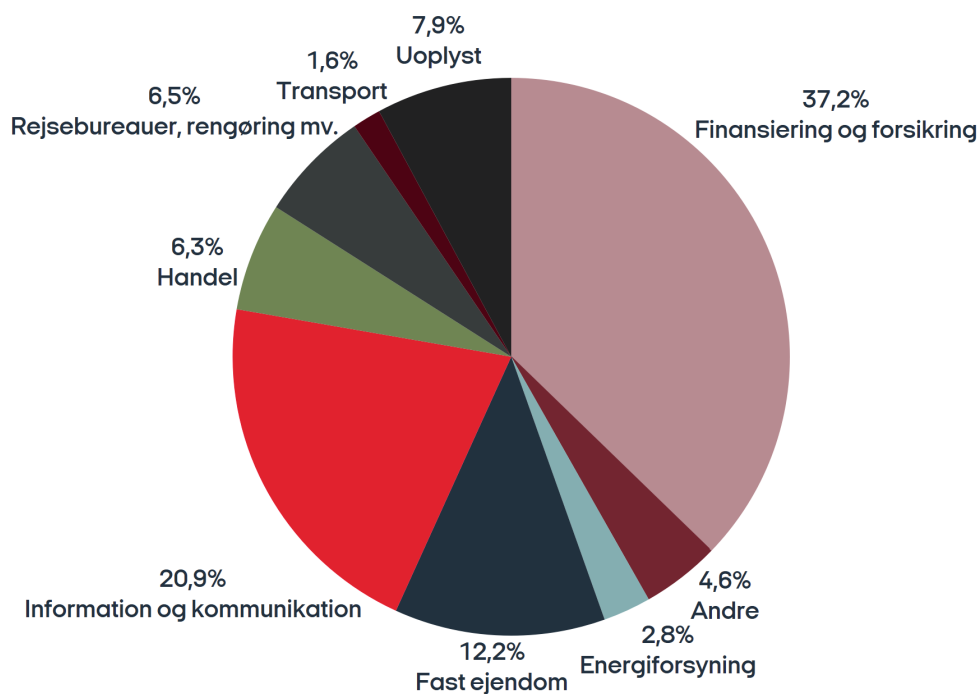
³ Finansielle virksomheder omfatter penge- og realkreditinstitutter, investeringsselskaber, forsikring og pensionsselskaber, finansielle og ikke-finansielle holdingselskaber, finansiel leasing og finansieringsselskaber.

Figur 2.7: Hver tredje RKI-anmærkning er fra en informations- eller televirksomhed

Anm.: Figuren viser antallet af RKI-anmærkninger efter branche, 2016.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

Figur 2.8: RKI-gælden toppe i finansierings- og forsikringsbranchen

Anm.: Figuren viser det samlede skyldige beløb efter branche, 2016.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra Experian.

03

Børneopsparing og lommepenge

Børneopsparinger og lommepenge til børn er udbredt blandt forældre og er ofte det første bekendtskab, børn og unge får til penge og økonomi. Det kan være et godt middel til at øge den finansielle forståelse blandt børn og unge og give dem mulighed for at administrere en økonomi og gøre deres egne erfaringer.

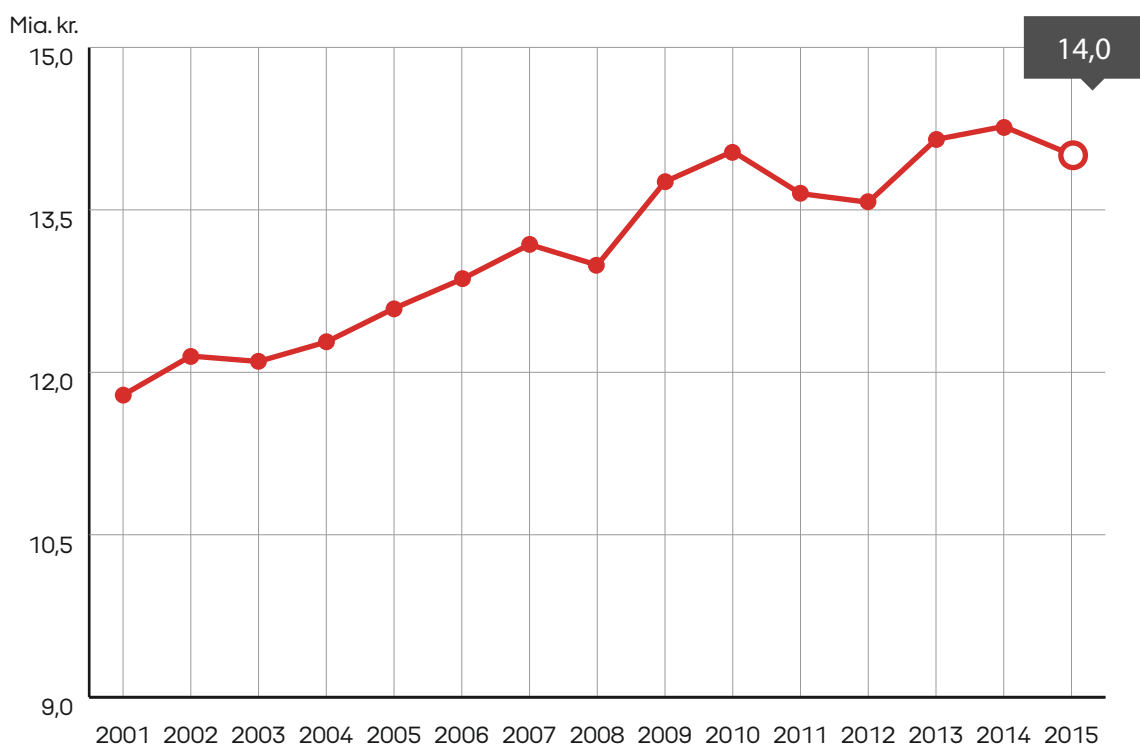
3.1. Børneopsparingen er et hit

En børneopsparing kan hjælpe unge til at få en god start på voksenlivet, da opsparingen oftest stilles til rådighed i en periode, hvor mange unge vælger

at flytte hjemmefra eller starte studier og derfor kan opleve at skulle finansiere flytning, boligkøb, studiebøger eller lignende på et tidspunkt, hvor deres indkomst stadig er begrænset.

I 2015 var der samlet set indsat 14 mia. kr. på børneopsparingskonti i danske pengeinstitutter, og opsparingernes omfang er stigende. Over perioden fra 2001 til 2015 er den samlede opsparing til børn og unge således steget med knap 20 pct., efter at beløbene er korrigeret for udviklingen i forbrugerpriserne, **jf. figur 3.1.**

Figur 3.1: Stigende indskud på børneopsparingskonti

Anm.: Figuren viser udviklingen i det samlede indlån på børneopsparingskonti i danske pengeinstitutter fra 2001-2015 i faste priser (2015-priser).
Kilde: Danmarks Statistik og Finans Danmarks egne beregninger.

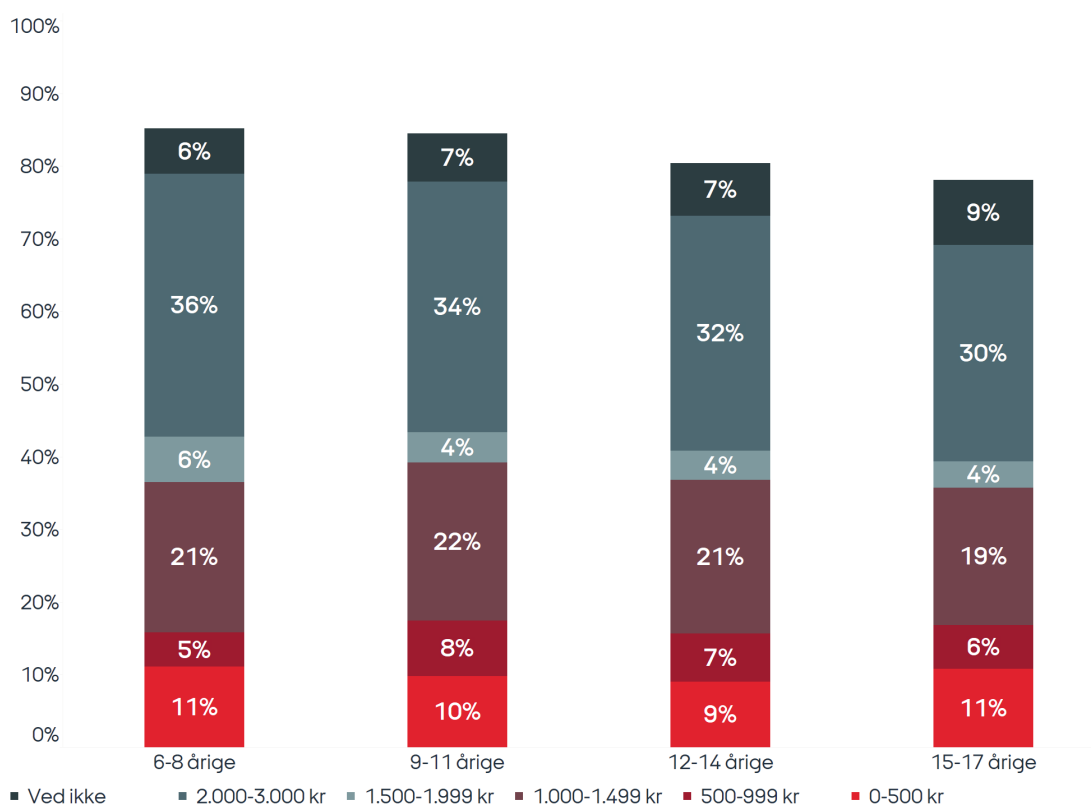
Spørgeskemaundersøgelse og datagrundlag

Finans Danmarks spørgeskemaundersøgelse er gennemført af A&B Analyse i perioden 13.- 19. januar 2017. Undersøgelsen er baseret på resultater fra 864 web-interviews med forældre med børn i alderen 6-17 år. Stikprøven er repræsentativ for hele Danmarks befolkning både i forhold til køn, alder og geografi.

Finans Danmark har i en spørgeskemaundersøgelse spurgt et repræsentativt udsnit af befolkningen med børn i alderen 6-17 år, om de har oprettet en børneopsparing til deres børn. Resultaterne viser, at et flertal sætter penge ind på en opsparing til deres børn. Således angiver godt ca. 85 pct. af forældre med børn mellem 6-11 år, at de har oprettet en opsparing til deres børn, mens det tilsvarende gør sig gældende for omkring 80 pct. af forældre med børn i alderen 12-17 år. Hertil kommer børneopsparingerne oprettet af bedsteforældre eller andre.

De årlige indskud varierer betydeligt blandt forældre. Omtrent hver tredje forælder sætter mellem 2.000 og 3.000 kr. ind årligt på børneopsparingen, mens hver tiende sætter under 500 kr. ind årligt, **jf. figur 3.2.** Der kan maksimalt indskydes 3.000 kr. årligt på en børneopsparingskonto, og både renter og afkast er skattefrie i opsparingsperioden.

Figur 3.2: Årlige indskud på børneopsparingen varierer betydeligt

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

3.2. De fleste forældre giver lommepenge

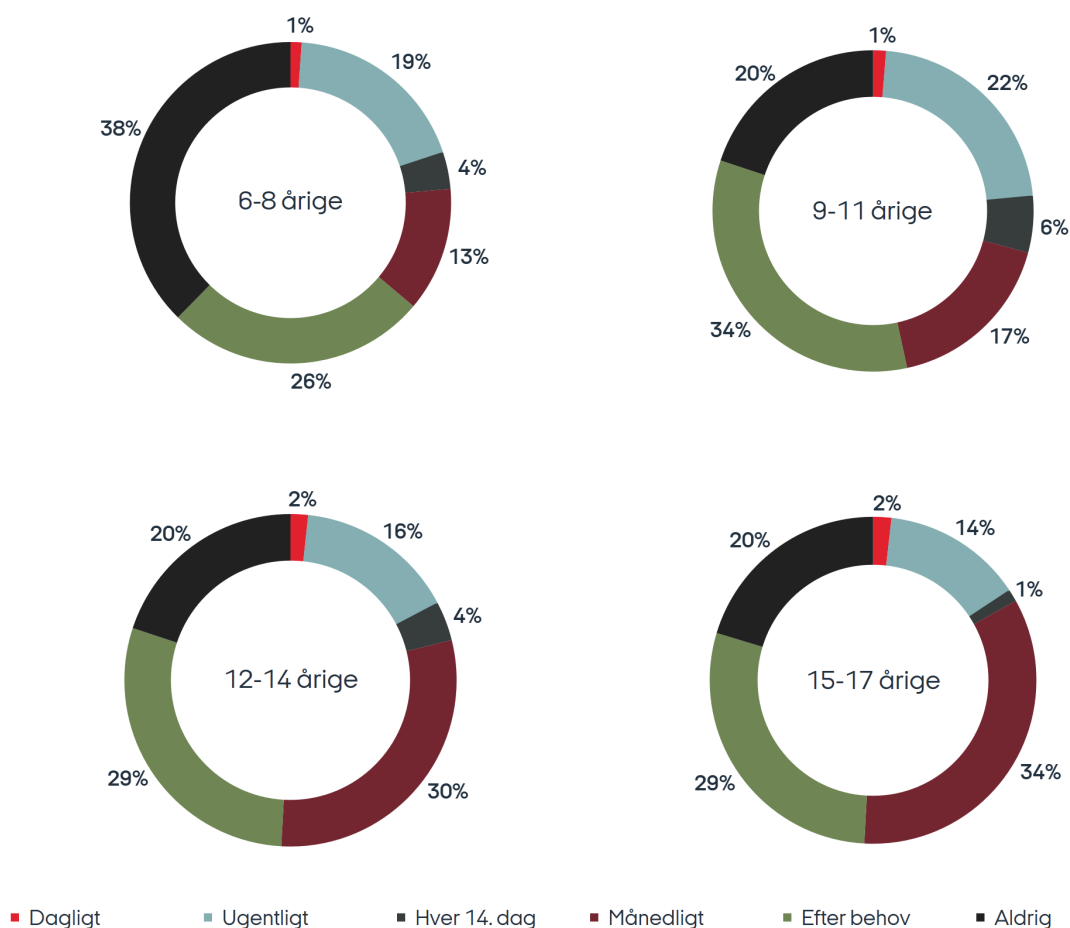
Brugen af lommepenge er ligeledes udbredt blandt forældre. Således giver fire ud af fem forældre med børn i alderen 9-17 år deres børn lommepenge, mens det gælder for tre ud af fem forældre med mindre børn i alderen 6-8 år.

Det ses desuden, at en større gruppe af forældre med børn i alderen 6-11 år foretrækker at give deres børn lommepenge ugentligt, mens det blandt forældre med teenagebørn er mere udbredt at give lommepengene månedligt, **jf. figur 3.3.**

Ser man på det samlede lommepengebeløb, giver hver anden forælder med børn i alderen 6-8 år deres børn op til 50 kr. i lommepenge hver måned. For forældre med børn i alderen 15-17 år udgør lommepenge væsentligt mere – tre ud af fem forældre giver over 200 kr. om måneden, heraf halvdelen mere end 400 kr. om måneden, **jf. figur 3.4.**

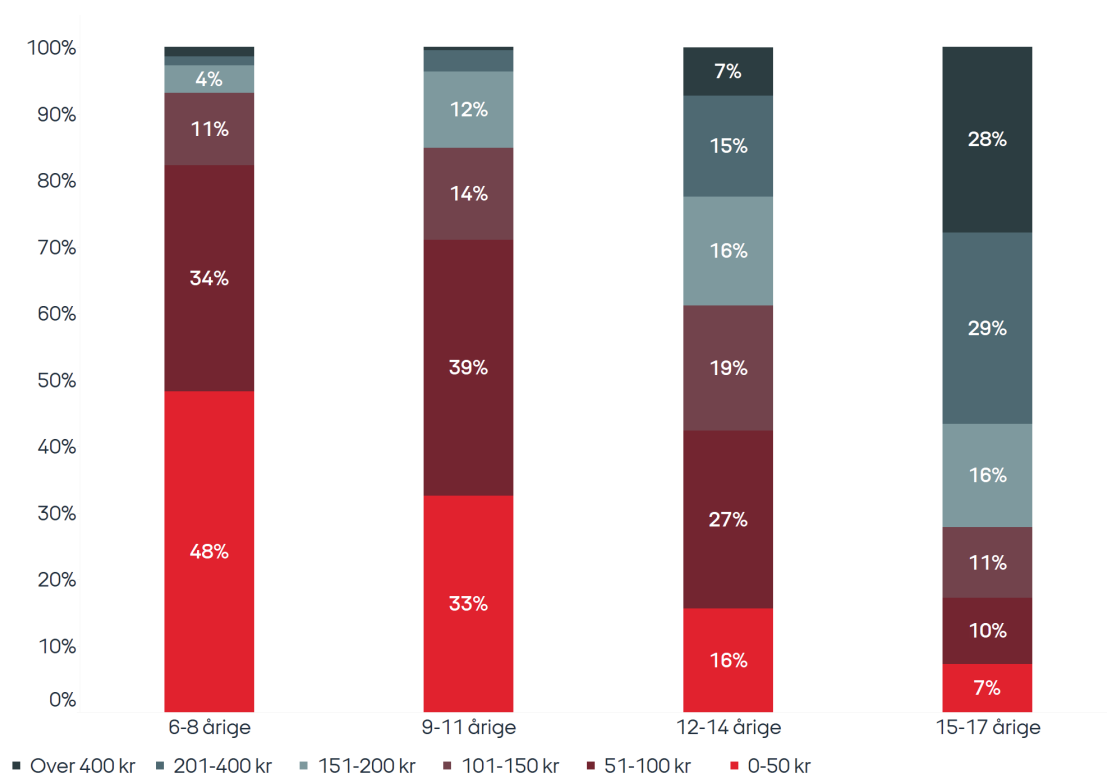
Det samlede lommepengebeløb varierer efter, hvilken del af landet forældrene kommer fra. Således giver 59 pct. af forældre mere end 100 kr. om måneden

Figur 3.3: Hvor ofte giver forældre lommepenge?

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Figur 3.4: Lommepengebeløbet stiger med alderen

Anm.: Beløbene er angivet pr. måned.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

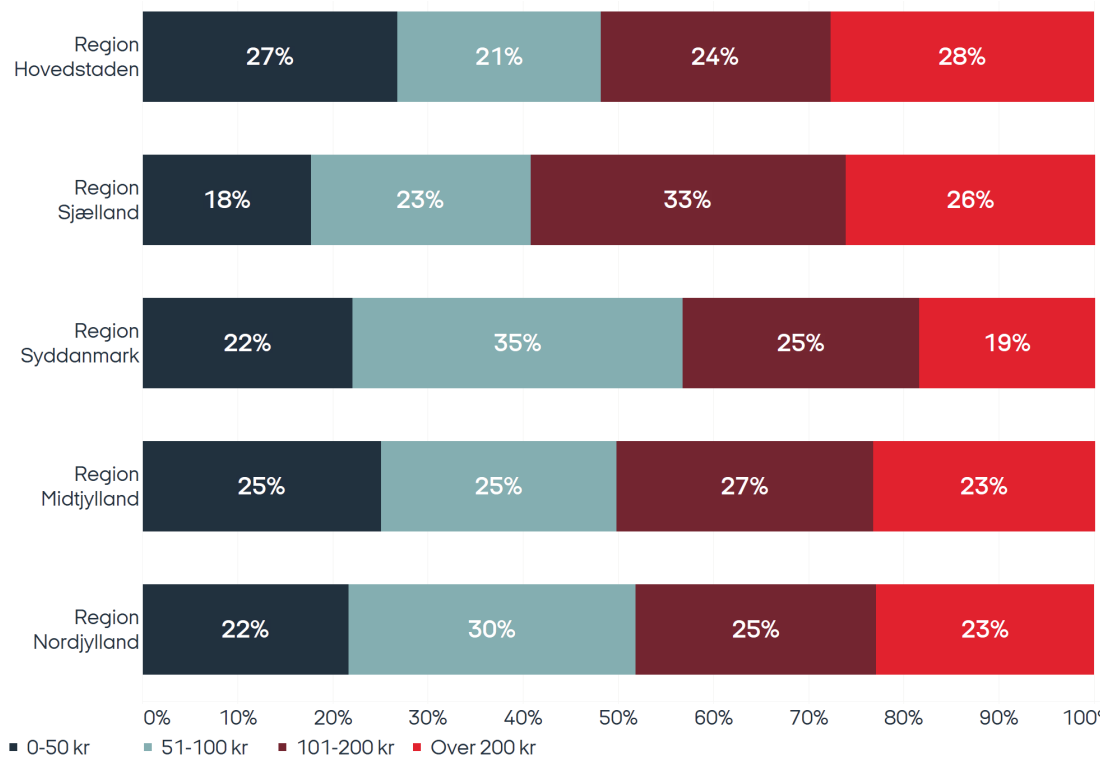
i lommepenge i region Sjælland, hvor det tilsvarende kun gælder for 44 pct. af forældrene i Region Syddanmark, **jf. figur 3.5**.

Forældres foretrukne måde at give lommepenge på er kontantbetaling, og det gælder uanset barnets

alder. Godt 61 pct. angiver, at de giver lommepengene kontant, 25 pct. overfører lommepengene via en bankoverførsel og 15 pct. via MobilePay, **jf. figur 3.6**. Lommepenge via sidstnævnte metode er særlig udbredt blandt børn i alderen 9 til 14 år.

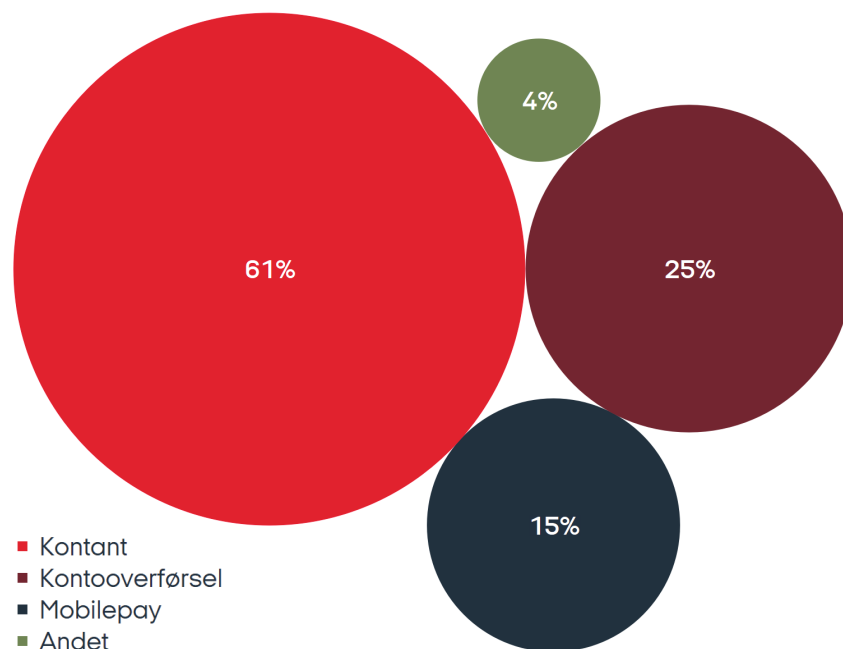

Figur 3.5: Lommepegebeløb varierer på tværs af regioner

Anm.: Beløbene er angivet pr. måned.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Figur 3.6: Børn får lommepege kontant

Anm.: Andet inkluderer tillige overførsler til fx Itunes-konti eller gennem lommepegeapps. I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandele summerer derfor ikke til 100 pct.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Formål med lommepenge

Forældre kan have forskellige formål med at give lommepenge. Resultaterne fra Finans Danmarks spørgeskema viser, at forældre hovedsageligt vælger at give lommepenge for at give deres børn en forståelse for penge og økonomi, men også for at understøtte børnenes eget forbrug og for at lære dem at spare op.

Således giver 68 pct. lommepenge for, at deres børn kan få en bedre forståelse for penge og medansvar for egen økonomi, 53 pct. for at deres børn selv kan købe egne varer eller tjenester og 49 pct. for at lære deres børn at spare op, **jf. figur 3.7.**

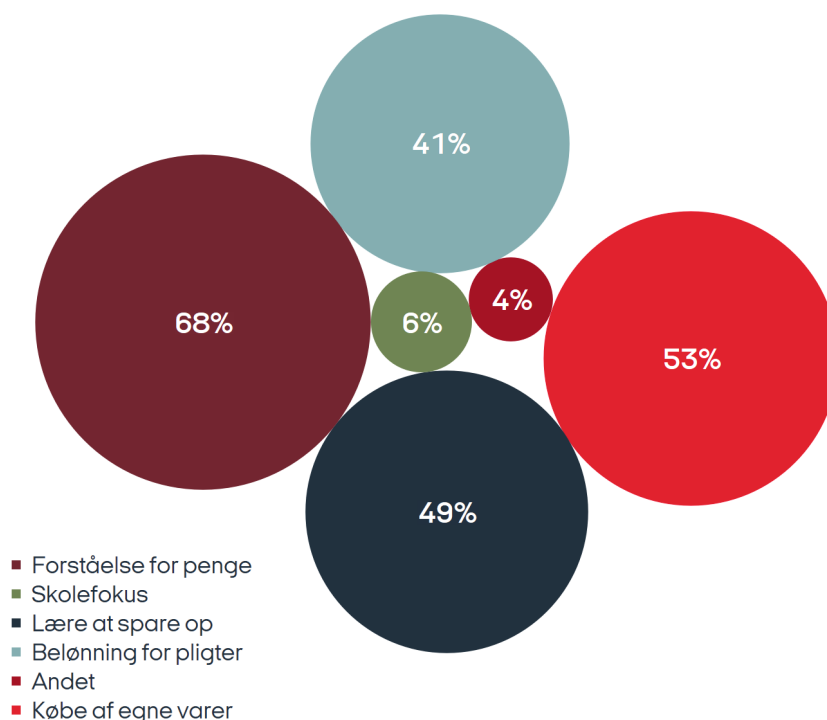
41 pct. af forældre giver lommepenge som belønning for huslige pligter, mens 6 pct. gør det for, at

deres børn kan holde fokus på skolen og undgår at skulle tage et fritidsjob.

Noget kunne tyde på, at forældres intention med at give lommepenge for at børn kan spare op og købe egne varer afspejles i børnenes handling. Spørger man forældrene, hvad de oplever, deres børn bruger lommepengene på, angiver de fleste forældre, at deres børn anvender pengene på forbrug af tøj, elektronik eller vælger at spare pengene op, **jf. figur 3.8.**

Biograf- og caféture samt køb af legetøj er ligeledes populære lommepengekøb. Legetøj er naturligt nok mest populært blandt mindre børn i alderen 6-8 år, mens oplevelser toppe blandt 9-14 årige.

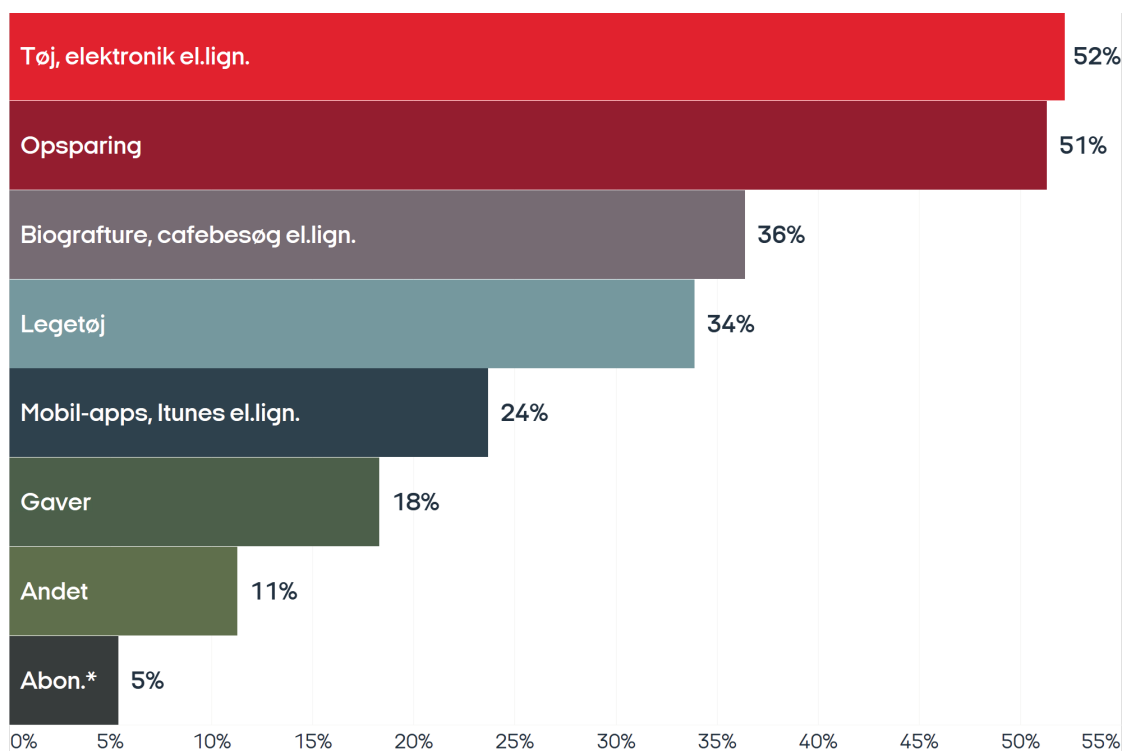
Figur 3.7: Finansiell forståelse er det primære formål med lommepenge

Anm.: Andre grunde inkluderer desuden svarmuligheden "Ved ikke". I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandelene summerer derfor ikke til 100 pct.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Figur 3.8: Lommepege bruges på forbrug, men også opsparing

Ann.: *Abonnementer til fitness, telefoner, magasiner, etc. I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandelene summerer derfor ikke til 100 pct.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

04

Finansiell forståelse og forældres adfærd

Børn har i dag en tidlig berøring med penge og økonomi, og det er derfor vigtigt, at de har den fornødne finansielle forståelse til at håndtere deres egen privatøkonomi og undgå at komme i økonomisk uføre.

Forældres adfærd i forhold til at give deres børn finansiell forståelse er afgørende for, at unge senere i livet er klædt på til at stå på egne ben og træffe

hensigtsmæssige økonomiske beslutninger, når de fx skal i arbejde, starte studier eller flytte hjemmefra.

Alle forældre bør tale med deres børn og unge om privatøkonomi, budget, opsparing og lån og inddrage deres børn i familieøkonomien, så de har mulighed for at lære, hvordan en økonomi administreres.

4.1 Stort behov for at øge børn og unges finansielle forståelse

Mange forældre ser et behov for at højne deres børns finansielle forståelse. Resultaterne fra Finans Danmarks spørgeskemaundersøgelse (se boks i kapitel 3) viser således, at det kun er lidt mere end hver anden forælder, som mener, at deres børn har tilstrækkelig med finansiell forståelse i deres alder, jf. **figur 4.1**.

Spørger man den generelle befolkning, er der bred

enighed om, at børn både bør lære om privatøkonomi i hjemmet og i skolen.

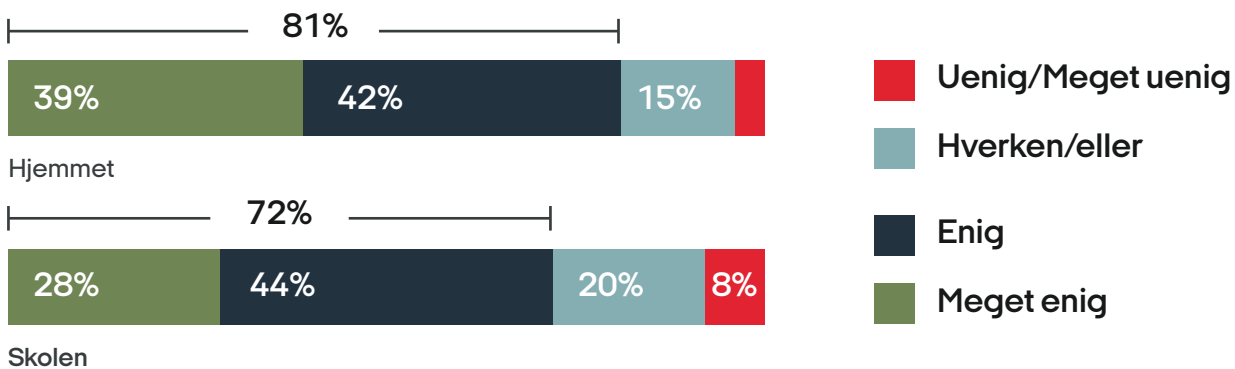
Godt fire ud af fem danskere erklærer sig således enig eller meget enig i udsagnet om, at børn bør lære om privatøkonomi i hjemmet, mens tre ud af fire danskere angiver, at de er meget enige eller enige i, at børn bør undervises i privatøkonomi i folkeskolen, jf. **figur 4.2**.

Figur 4.1: Stort potentiale for at øge finansiell forståelse

Anm.: Den røde andel angiver, hvor mange pct., der har svaret enten "Enig" el. "Meget enig" i udsagnet "Jeg mener, at mine børn har tilstrækkelig finansiell forståelse i deres alder", og den mørkegrå andel, hvor mange som har svaret "Hverken eller", "Uenig" eller "Meget uenig" til udsagnet".
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Figur 4.2: Danskerne mener børn bør lære om privatøkonomi både i hjemmet og i skolen

Anm.: Spørgsmålene er stillet til A&B-analyses Danmarkspanel, som består af 1.186 personer repræsentativt fordelt på køn, alder og region. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Den store tilslutning til, at børn bør lære om privatøkonomi i hjemmet, stiller spørgsmål ved, om forældre har de rette kompetencer til at lære deres børn om privatøkonomiske og finansielle forhold.

Undersøgelsen viser, at de fleste forældre føler sig

godt klædt på til at lære deres børn om privatøkonomi. Godt fire ud af fem forældre føler dermed, at de har nok viden til at lære deres børn om finansielle forhold, og tre ud af fire mener tilmed, at de er et godt økonomisk forbillede for deres børn, jf. figur 4.3.

Figur 4.3: Forældre føler sig klædt på til at lære deres børn om privatøkonomi

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

4.2 Børn og unge bør inddrages i familiens økonomi

Selv om flere forældre oplever, at de har nok viden til at lære deres børn om privatøkonomi, er det langt fra alle forældre, som vælger at inddrage deres børn i familiens økonomi herunder i indkomst- og gældsforhold.

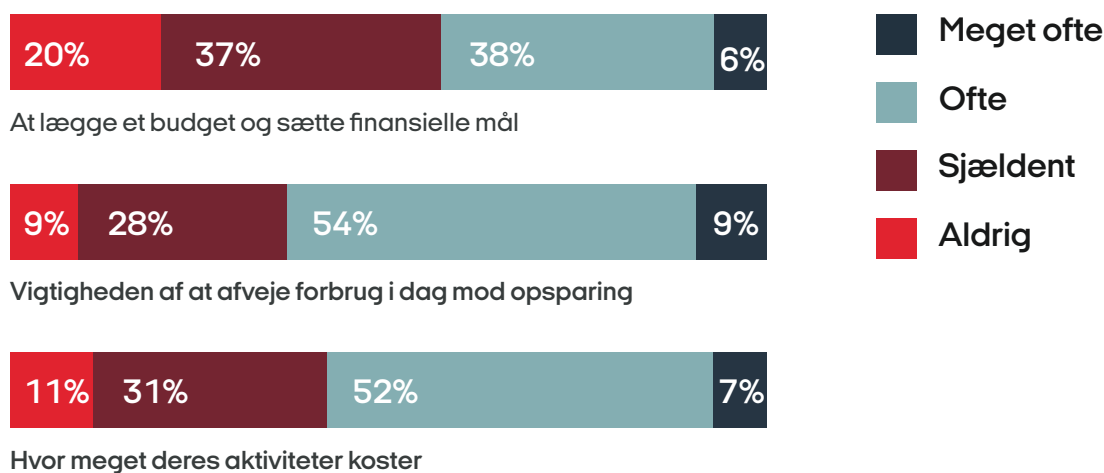
Det er essentielt, at forældre taler med deres børn om penge og økonomi. En indsigt i familiens finansielle forhold kan give unge en bedre forståelse for, hvordan de skal håndtere deres privatøkonomi, når de fx skal finde et arbejde, starte studier eller flytte hjemmefra.

I undersøgelsen spørges forældrene til, hvor ofte de

taler med deres børn om emner som budget, og udgifter til fritidsaktiviteter. Knap to ud af tre forældre drøfter meget ofte eller ofte med deres børn vigtigheden af at afveje forbrug i dag mod opsparing. Lidt under hver anden drøfter budgetlægning og det at sætte finansielle mål med deres børn, mens to ud af tre inddrager deres børn i, hvilke omkostninger der er forbundet med deres fritidsaktiviteter, **jf. figur 4.4.**

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at kun 42 pct. eller, hvad der svarer til to ud af fem forældre, fortæller deres børn, hvad de tjener, mens 37 pct. fortæller deres børn, hvad de skylder, **jf. figur 4.5.** Det kan være et bevidst valg, at nogle forældre ikke

Figur 4.4: Forældre som lærer deres børn

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

oplyser deres børn om deres indkomst og gældsbeløb, fx for at undgå at børnene deler oplysningerne i omgangskredsen og måske oplever særbehandling, mobning m.m.

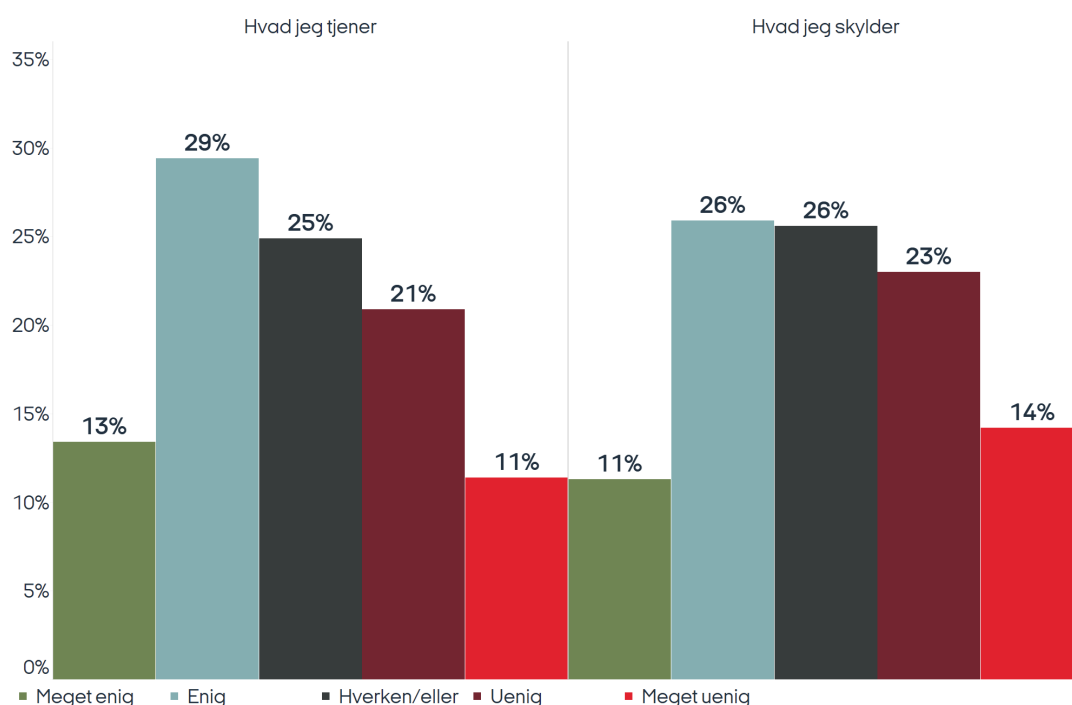
Selvom der kan være særlige grunde til ikke at dele med sine børn, hvad man tjener eller skylder, er det stadig vigtigt, at forældre giver deres børn en god forståelse af penge og samspillet mellem indkomst, gæld og forbrug.

Hver tredje forælder angiver, at de aldrig har drøftet med deres børn, hvilke konsekvenser det kan have at

undlade at tilbagebetale sin gæld og at være registreret i et skyldnerregister som RKI, **jf. figur 4.6.**

Som vist i kapitel 2, har et betydeligt antal unge problemer med at tilbagebetale deres gæld og er derfor registreret i RKI. Det er vigtigt, at børn og unge i en tidlig alder får grundlagt nogle gode økonomiske vaner og lærer om konsekvenserne ved at misligholde gæld, så de undgår at komme i økonomiske vanskeligheder.

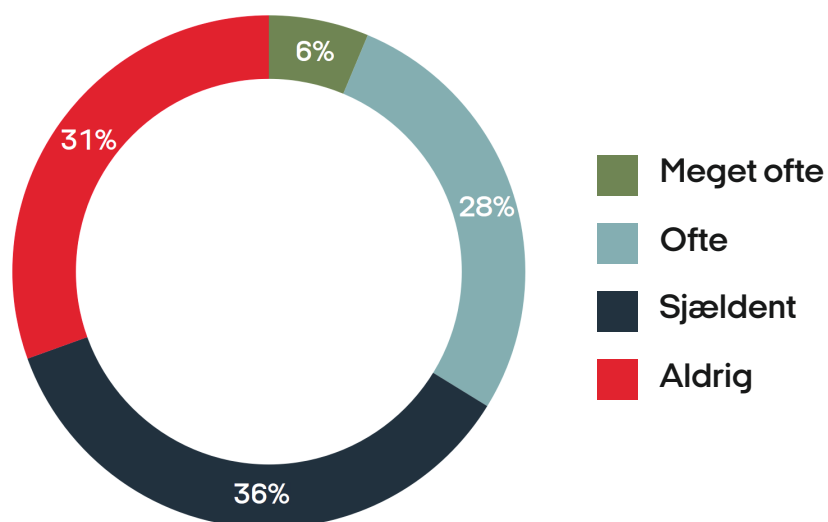
Figur 4.5: Få forældre fortæller deres børn, hvad de tjener og skylder

Anm.: Figuren viser svarfordelingen blandt forældre til udsagnet "Jeg fortæller mine børn, hvad jeg tjener" og "Jeg fortæller mine børn, hvad jeg skylder".

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

Figur 4.6: Forældre som lærer deres børn om konsekvenser ved RKI

Anm.: Figuren viser svarfordelingen blandt forældre til spørgsmålet "Hvor ofte drøfter du med dit barn, hvilke konsekvenser det kan have, hvis man misligholder sin gæld og registreres i et skyldnerregister som RKI?".
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. data fra A&B-analyse.

05

Særtema: Digital sikkerhed og unges it-brug

Danmark er EU's mest digitaliserede land⁴, og unge har i dag nem og udbredt adgang til digitale enheder som smartphones, tablets, bærbare computere og tjenester tilknyttet hertil.

Ifølge den seneste PISA-undersøgelse⁵ har 100 pct. af de unge i alderen 15-16 år adgang til internet i hjemmet, og samtidig viser tal fra Danmarks Statistik⁶, at alle unge mellem 15 og 18 år i dag anvender internettet mindst én gang om ugen.

5.1 Digitale medier er en del af unges skolegang

It og digitale medier er blevet en integreret del af skoleundervisningen, og alle danske børn og unge har i dag mulighed for adgang til digitale medier på skolen. Således viser resultaterne fra den seneste PISA-undersøgelse, at der i gennemsnit er 0,94 computer tilgængelig pr. elev i Danmark, og at 99,9 pct. af disse er tilkoblet internettet. For OECD som helhed er der 0,77 computer pr. elev, hvoraf 96 pct. er opkoblet til internettet.

I gennemsnit bruger de danske elever minimum 1,6 time på internettet i løbet af en almindelig hverdag på skolen, **jf. figur 5.1**. Til sammenligning er den gennemsnitlige tid på internettet i løbet af en skoledag i Sverige og Finland henholdsvis 1,4 time og 49 minutter.

Det er vigtigt, at de unge lærer, hvordan de færdes og handler sikkert på nettet, hvordan de beskytter personlige oplysninger, bruger NemID og digital post, så de ikke får misbrugt deres identitet eller udsættes for finansielle tab, virus, hackerangreb eller andre risici.

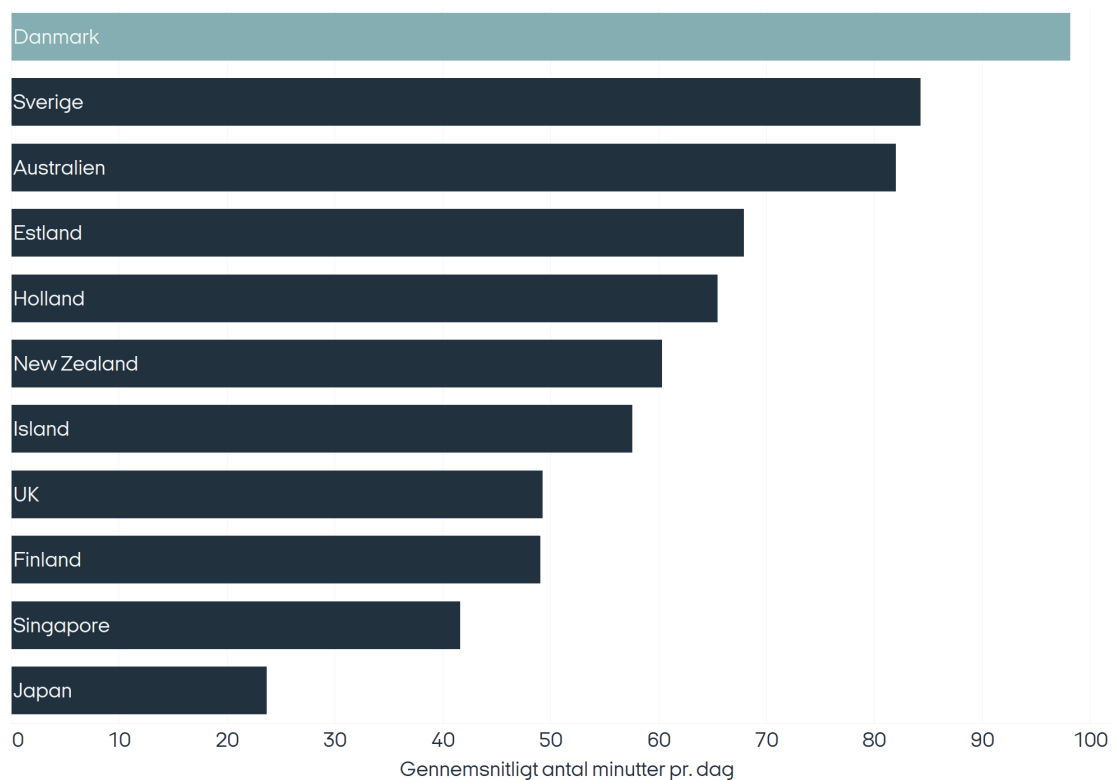
Også uden for skolen er de danske elever aktive på internettet, og i gennemsnit bruger de 2,7 timer på internettet på en almindelig hverdag og 3,5 timer på en weekenddag. Det er i den høje ende, når man sammenligner med de øvrige lande i PISA-undersøgelsen, men dog lidt lavere end blandt vore svenske naboer, **jf. figur 5.2**.

⁴ Digital Economy and Society Index (DESI) 2016, EU-Kommissionen.

⁵ Danske unge i en international sammenligning, PISA 2015.

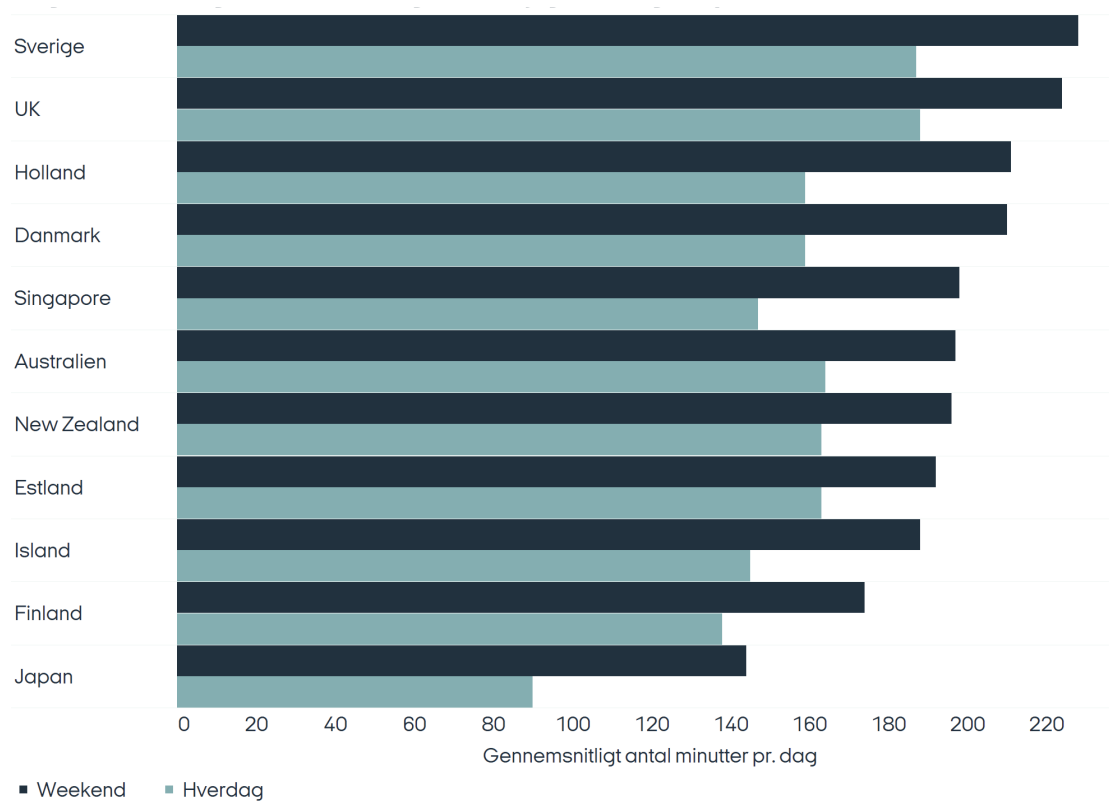
⁶ It-anvendelse. evt.: Danmarks Statistik – It-anvendelse i befolkningen 2016. ligesom i graferne.

Figur 5.1: Danske unge bruger mest tid på nettet i skoletiden

Kilde: PISA 2015 – Danske unge i en international sammenligning.

Figur 5.2: Unges fritid bruges i høj grad også på nettet

Kilde: PISA 2015 – Danske unge i en international sammenligning.

5.2 Netbank og køb på nettet hitter hos unge

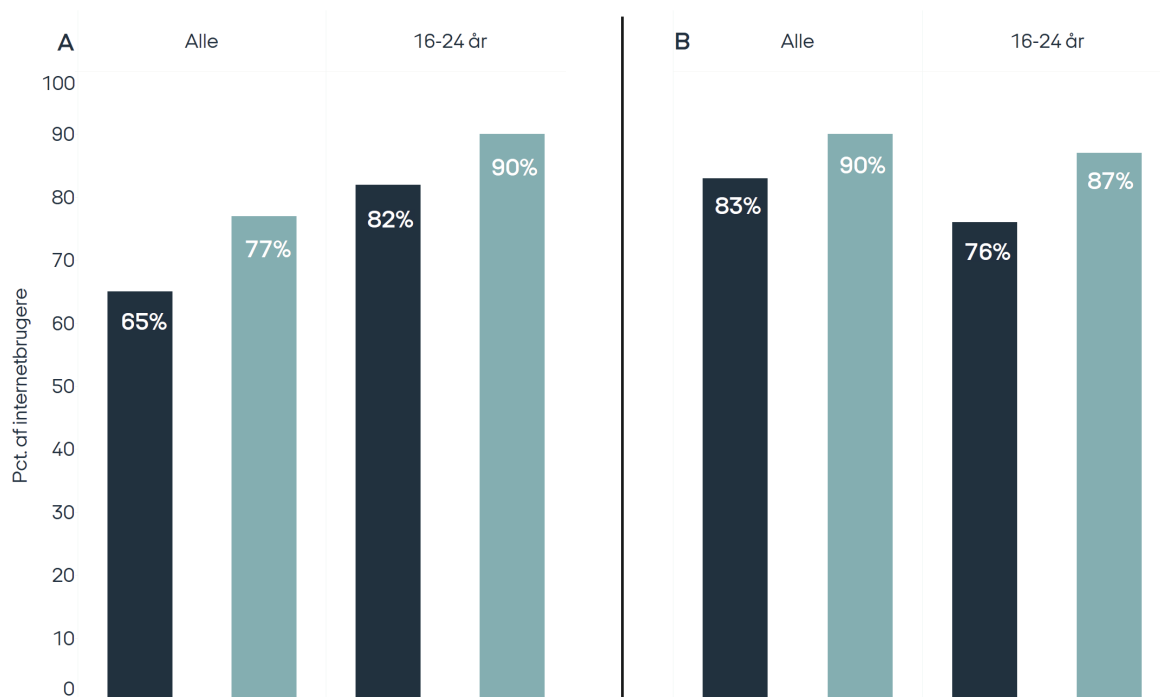
Internetkøb er stadig mere populært hos unge, og i 2016 havde ni ud af ti danske unge mellem 16 og 24 år handlet på nettet. Det er en stigning i forhold til 2011, hvor tallet var otte ud af ti, **jf. figur 5.3**.

Andelen af unge, som anvender netbank, er også høj og kun en smule under gennemsnittet for hele befolkningen som helhed. I 2016 anvendte 87 pct. af unge internetbrugere i alderen 16-24 år netbank, mens det tilsvarende gjorde sig gældende for 90 pct. af

alle internetbrugere. I 2011 var de tilsvarende andele henholdsvis 76 pct. blandt unge og 83 pct. blandt hele befolkningen.

Set i forhold til landene i EU benytter danske unge i langt højere grad netbank. Tal fra Danmarks Statistik viser således, at det blandt alle unge i EU i aldersgruppen 16-24 år kun er godt 40 pct., som benytter sig af netbank.⁷

Figur 5.3: Unge shopper på nettet og netbank er udbredt blandt unge

Kilde: Danmarks Statistik – It-anvendelse i befolkningen 2016.

⁷ It-anvendelse i befolkningen - EU sammenligninger 2015, Danmarks Statistik.

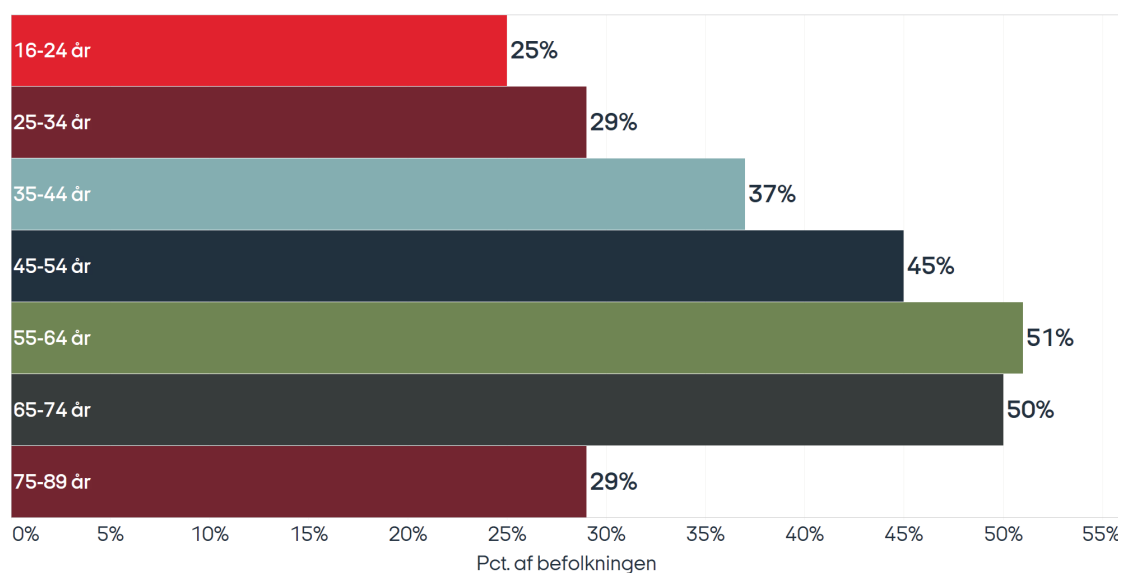
5.3 Unge bør vejledes i digital sikkerhed

De danske unge er it-parate, og som ovenstående har vist, er deres internetaktiviteter tiltagende. Det understreger behovet for, at unge i højere grad end tidligere opnår en forståelse for, hvor vigtigt det er at beskytte deres personlige oplysninger, når de er aktive på nettet.

Ifølge tal fra Danmarks Statistik er det kun hver fjerde ung i alderen 16-24 år, som anvender sikkerhedssoftware til at beskytte mobiltelefonen, **jf. figur 5.4**. For befolkningen som helhed gælder det to ud af fem.

Det er vigtigt, at unge vejledes i den digitale verden. Foranstaltninger som en opdateret browser, brug af antivirusprogrammer og sikring af passwords mv. er en nødvendig forudsætning for, at unge ikke udsætter sig for unødige risici i deres færden på nettet. Det gælder særligt i forbindelse med håndtering af netbank og andre relaterede hjemmesider, som indeholder personfølsomme oplysninger.

Figur 5.4: Få unge bruger sikkerhedssoftware på mobilen

Kilde: Danmarks Statistik – It-anvendelse i befolkningen 2016.

Finans Danmark

Finanssektorens Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Telefon 3370 1000
www.finansdanmark.dk